WASHINGTON D.C.

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 299. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го ГРУДНЯ 1949. — No. 299. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 24, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном · Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 · THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

НЕЗМІНЕНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИКИ УРЯДУ ПО НОВОМУ РОЦІ

Вашингтон, 22 грудня. — Президент Труман відбув двогодинну нараду зі своїм кабінетом для кінцевої підготови свого послання, яке він проголосить конгресові негайно після його відкриття. Точних вістей про зміст послання не виявлено, тільки стало звісним, що послання буде складатися з трьох частин так, як і минулого року. Перша частина — це буде послання про Стан Нації, виголошене в конгресі 4 або 5 січня; в другій частині буде економічний звіт. Кажуть, що в ньому президент підчеркне здорові економічні підстави країни. Останньою частиною буде прелімінар федерального бюджету. Генеральний почтмайстер Джесі М. Доналдсон, вийшовши з засідання кабінету, заявив, що не буде ніяких несподіванок у президентській промові.

Потверджує спротив проти агресії.

Після засідання кабінету Труман зустрінув кореспондентів на пресовій конференції і тут виявив деякі напрямки закордонної політики. Він потвердив слова амбасадора до Югославії, Джорджа В. Алленна, що Америка противиться агресії проти кожної країни без огляду, де вона положена, отже й проти Югославії, яка саме тепер загрожена агресією. Коли його спитали, як треба розуміти загрозу агресії проти Формози, президент відповів, що це інша справа, бо Формоза не є суверенною державою тільки частиною вільного Китаю. Америка признає дальше національний уряд Китаю.

АТОМОВІ СТРІЛЬНА, КЕРОВАНІ РАДАРОМ.

Вашингтон. — Військові науковці виявили, що в майбутній війні можна буде вживати радарових „шпигів", насаджених у ворожій країні і що до них можна буде висилати стрільна, керовані з місця, де такі предмети будуть находитися. Рада Розвитку й Оборонних Досвідів виявила, що нові стрільна будуть надаватися для атомової й іншого роду зброї. Вони можуть летіти до місця призначення без участи людини, тільки при допомозі радіювання. Це треба розуміти так, що радаровий промінь буде діяти від насадженого предмету і притягати до себе стрільно.

РАДІОЛОГІЧНИЙ ВІДДІЛ ПРИЛЮДНОГО ЗДОРОВЯ.

Вашингтон. — Федеральна Агенція Безпеки оприлюднює, що вже створено Радіологічний Відділ Прилюдного Здоровя при Службі Прилюдного Здоровя. Це було потрібне тому, що швидко зросло запотребування радіоізотопів і машин, які діють для радіювання по шпиталях і досвідних лябораторіях. Новий відділ має вважати, щоб такі досвіди були захоронені перед шкідливими наслідками для здоровя. Влада виявляє, що це є складання плянів на випадок, коли вживуть атомової сили буде загальний.

ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.

Ню Йорк. — Законопроєкт для цивільної оборони стейту буде предложений легіслятурі негайно після її відкриття в

НАЙТЕПЛІШИЙ ДЕНЬ 23 ГРУДНЯ.

Перший день зими, четвер 22 грудня, був теж і найтеплішим днем в історії бюра погоди, яке реєструє температуру. У середу дійшла теплота до 62.2 ступнів Фаренгайта. Не зважаючи на те, бюро погоди видало осторогу для власників авт, що вибираються в дорогу на Різдво, щоб вони взяли з собою ланцюхи, бо може впасти сніг і може прийти небезпечна ожеледа.

ДОСМЕРТНИЙ ВЯЗЕНЬ ДАВАВ КРОВ ДЛЯ ДИТИНИ, ДІСТАВ ВОЛЮ.

Олбені, Н. Й. — Губернатор Тамес Е. Дюї дарував досмертну кару вязневі в Сінґ-Сінґ тюрмі за те, що впродовж 18 років свого увязнення поводився зразково і кількакратно давав свою кров на медичні експерименти з нараженням свого життя. Він між ін. давав кров для рятунку хлопця, хворого на люкемію, одначе хлопець помер. Увільненим є Луїс Бой, у віці 50 років, який дістав був смертний присуд в 1941 р. Губ. Ф. Д. Рузвелт перемінив кару на досмертну вязницю, бо засуджений постійно відпекувався участи в злочині вбивства.

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ ПРЕЗИДЕНТА ЗА ДБАЙЛИВІСТЬ ПРО СКИТАЛЬНИКІВ.

Вашингтон. — Представники трьох віровизнань, а саме католиків, протестантів і жидів, явилися в Білому Домі для складення йому подяки за опіку над скитальниками, які приїздять до Америки. Делеґати вручили президентові його образ, зроблений релефним способом. Труман почав свою працю для добра скитальників ще перед чотирма роками.

Негайно після прийняття гостей президент почав робити приготування до виїзду домів на свята. На підставі програми, він мав виїхати в пятницю ранком літаком Індепенденс до Канзас Сіті, звідки мав поїхати автом до місцевості Індепенденс, у стейті Мизурі. Перед виїздом президент прийняв урядовців і службу Білого Дому, щоб побажати усім Веселих Свят!

„ГОЛОС АМЕРИКИ" ПЕРЕДАСТЬ ОПИС АМЕРИКАНСЬКОГО РІЗДВА.

Для вжитку слухачів поза Залізною Заслоною радіопрограма „Голосу Америки" буде передавати опис Різдвяних Свят в Америці через цілий святочний сезон. Ціллю того буде познайомити громадян під Совєтами про радість серед релігійних настроїв в Америці.

Олбені в січні 1950 р., як це виявив асемблимен Френк Бекер з Линбрук, Л. Ай. На підставі законопроєкту має бути назначена комісія з девяти осіб для введення проєктів у життя. Тому, що місто Ню Йорк є важливим місцем для цивільної оборони, стейтовий законопроєкт приковує увагу цілої країни.

РОЗШИРЯЮТЬ ЗАБОРОНУ ПОСИЛОК ДО РОСІЇ

Вашингтон, 22 грудня. — Департамент торгівлі поробив нові старання, щоб недопустити технічних вістей до Росії, які вважаються важливими для безпеченства країни. Досі купецькі фірми самі мали вважати, що можна, а чого не можна висилати до Совєтів. Коли не були певні, що вільно, а чого не вільно, мали запитувати уряд. Тепер департамент торгівлі видав наказ, що у „виїмкових випадках" видасть самий заборону вивозу різних технічних вістей, які йшли разом з новими замовленнями. Коли департамент торгівлі видасть точну заборону вивозу, то тим самим звільняє фірму від відповідальности за зломання контракту. Департамент не згадує виразно, що це відноситься до замовлень, висиланих в Росію й до її сателітів, одначе саме означення заборони з огляду на безпеченство країни вказує, про які посилки мова. Це відноситься головно до заборони стратегічних матеріялів.

ЕСПАНСЬКИЙ ПОСОЛ ПРОХАЄ ДОПОМОГИ ДЛЯ ЙОГО КРАЇНИ

Вашингтон. — Маріяно Єратуральде, посол еспанського диктатора Франка і генеральний директор Економічних Справ Еспанії, звернувся поновно до департаменту стейту за фінансовою допомогою. Він відбув одногодинну конференцію з Виллардом Л. Торпом, економічним асистентом секретаря стейту. Йому сказано, що заки можна буде дати якусь допомогу, його країні, вона мусить перевести зміни режиму на демократичних засадах. Теперішній режим, на думку департаменту, контролює забагато фінансової справи. Між іншими йдеться про зависокі ціни, накладані на деякі товари, призначені Еспанією на експорт. Коли амбасадор вийшов з конференції, його запиталися, чи він порушив справу позички для Еспанії, одначе він не дав на це відповіди. Він тільки сказав загадочно: „Кожна держава може потребувати позички. Злучені Держави можуть зробити в Еспанії все, як і в інших країнах". Посол не виявив, чи він застосується до порад Торпа, щоб завести демократичний режим в Еспанії. Заки він приїхав сюди, його впевняли, що можна дістати позичку.

ОРДЕН ФРАНСИСКАНІВ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ НА МІСІЇ ДО ПІДСОВЕТСЬКИХ КРАЇН

Стемфорд, у стейті Конектикат. — Серед горбовини при шляху Стемфорд-Ню Кенаан заложено перед двома роками перший манастир ОО. Францисканів, які дістали з Ватикану дозвіл прийняти Византійський обряд, вивчити язики східних народів і приготовлятися до місій у країнах поза Залізною Заслоною. Піонірами в цьому русі є оо. Лінард Келлі й Малахій Волл. У їхнім манастирі є вже молоді питомці, які навчилися чужих мов. За цим рухом пильно слідять комуністи. Коли запитався о. Малахія, як він дістанеться до Совєтів з місією, він відповів: „Коли Бог продере Залізну Заслону, Францисканів будуть там".

АМЕРИКАНСЬКА ВІЙСЬКОВА ПОЛІЦІЯ В БЕРЛІНІ ВПРАВЛЯЄТЬСЯ.

Берлін, 23. грудня. — Американська військова поліція з Берліні відбула вправи в боротьбі проти „підривних елементів", з успіхом „відбиваючи" їх „напади" на військовий магазин харчів. В маневрах взяло участь 400 військових полісменів.

НЕ ВИПУСКАЮТЬ П-НІ БЕНЕШ ЗАКОРДОН НА ЛІКУВАННЯ.

Париж, 23. грудня. — З поінформованих джерел тут повідомлено, що комуністичний уряд Чехословаччини відмовив дружині покійного президента Бенеша візи на виїзд до Швайцарії на операцію ока. Причин відмови не подається, але їх не важко здогадатися.

УКРАЇНЦІ НЮАРКУ СКЛАДАЮТЬ СВЯТОЧНІ ПОБАЖАННЯ МЕЙОРОВІ МІСТА

Нюарк. — Щоденник Івнинґ Нюз з 22 грудня містить у великих розмірах картину українських дівчат в народних одягах, які склали посадникові міста, п. Віллені, святочні побажання. Світлина знята на сходах міського будинку, а на ній видно теж посадника. Дівчата: Ярослава Дзера, Анна Боднар і Оксана Савойка, з організації „Самопомочі", вручили посадникові альбум в гуцульськім стилю. Гурт дівчат представив посадникові адв. Іван Романишин, а святочні побажання склав голова від. Самопомочі Михайло Цяпка. Хор під проводом Мих. Добоша відспівав при цій нагоді українські колядки і святочне „Многая Літа".

ЩЕ ПРИГАДКА ДЛЯ НОВОПРИБУЛИХ В СПРАВІ ЗГОЛОШЕНЬ

Екзекутива ЗУАДКомітету знову пригадує всім новим імігрантам, що приїхали до цеї країни на підставі закону Д.П. з 1948-го року, їх обов'язок піврічного зголошення до Комісії Переміщених Осіб у Вашингтоні. Речинець цего зголошення, занедбання якого може мати прикрі наслідки, кінчиться 31-го грудня ц. р., отже ще тільки один тиждень залишається до виповнення цеї важливої законної формальности. Зголошуватись треба на окремих формулярах, що їх ДП Комісія вислала усім новоприбулим на відомі їй адреси. Хто такого формуляра не одержав, може дістати його в кожному іміґраційному уряді, або в ЗУАДКомітеті чи інших допомогових агенціях. При цій нагоді ЗУАДКомітет звертає увагу новоприбулим, що за ці формулярі не побирається жадної оплати, але єсть — згідно з повідомленням з деяких місцевостей, головно з Ню Йорку — почали практикувати поодинокі особи чи організації, які реклямуються, що вони „допомагають" новоприбулим. На формулярах є теж точні вияснення як їх виповнювати і коли та куди висилати. Подається тільки імя і прізвище, одержане з Вашингтону реєстраційне число, вік, дату приїзду до ЗДА, місце замешкання, характер і місце праці, або заввагу, що не працює або безробітний, та відповідь так або ні на запит чи за працю одержує належну платню. На іншому місці в окремому квадратику зазначується котре це зголошення з черги та підписується вірність поданих інформацій. При евентуальних трудноцах чи непевності у виповненні формуляра вам допоможе кожний зустрічний чоловік чи іміграційний уряд без будь-якої заплати.

НОВА АМЕРИКАНСЬКА КОНЦЕСІЯ ДЛЯ БРИТАНІЇ В СПРАВІ ВИВОЗУ ЗБРОЇ

Лондон, 23 грудня. З поінформованих джерел тут повідомлено, що уряд Злучених Держав признав Британії нову концесію, погоджуючись на вивіз британської зброї та військового устаткування поза країни Атлантійського Пакту і в тому самому часі продовжувати постачання американської зброї для Британії, в рямках передбаченої Атлантійським Пактом збройової допомоги для спільної оборони. Це важлива уступка для Британії, що має свої посілості та всілякі військові зобов'язання в різних частинах світу поза територіями, охопленими Атлантійським договором. Цей пакт не передбачує подробиць американської збройової допомоги і їх встановляється в індівідуальних договорах між ЗДА та іншими партнерами пакту. В переговорах з Британією американські представники ставили цілий ряд передумов, між іншим теж деякі запевнення військових баз на випадок війни і т.п., що натрапляло на „принципові" застереження з британського боку. Остання американська концесія, яку прийнято в Британії з помітною вдячністю, заповідає можливість недалекого успішного завершення переговорів.

СТАЛІНСЬКИЙ ЦИРК В МОСКВІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Москва, 23 грудня. Зорганізований на большевицький лад цирк з святкуванням 70-тих уродин Сталіна продовжувався тут ще і вчора, головно в пресі та інших засобах пропаганди. Партійна „Правда" знову появилася в збільшеному об'ємі, щоб помістити всі ті нісенітниці, що їх напхали в сумнівну честь Сталіна його раби в Москві та в інших краях. Урядові „Ізвєстія" зі свого боку заявляють, що „ввесь совєтський нарід та мільйони робітників по всьому світі з почуттям безмежної любови і вдячности, надіслали палкі привітання і побажання свому великому вождеві, учителеві і другові, Йосифу Віссаріоновичу Сталіну, з нагоди його 70-тих уродин". Вся вільна преса в світі оцінила цю комедію перeважно з кпинами.

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАБОРОНИВ КОМУНІСТИЧНУ ДЕМОНСТРАЦІЮ

Рим, 23 грудня. — Італійське міністерство закордонних справ доручило дирекції місцевої поліції заборонити комуністичну демонстрацію, заповіджену на завтра на той сам час і недалеко того місця, де Папа Пій XII. врочисто має проголосити 1950-тий рік святим. Міністерство і поліція видали відповідні розпорядження, мотивуючи його причинами публичного порядку, бо комуністична демонстрація мала виразно провокативні цілі. Комуністична демонстрація сільсько-господарських робітників була скликана на площі Колисеум на той сам час, як Папа Пій відкриватиме Святі Двері під портиком базиліки св. Петра, символізуючи цим відкриття Святого Року. Загальна публична опінія в Римі прийняла заборону комуністичної демонстрації з помітним вдоволенням, хоча вважається, що населення само було б ізолювало комуністичне збіговище та не допустило до профанації врочистостей, до яких прив'язує велику вагу весь католицький світ.

БІДО ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАЯВИ ДОВІР'Я ВІД АСАМБЛЕЇ

Париж, 23 грудня. — Французький премієр Жорж Бідо перервав вчора наради Національної Асамблеї в спірній справі бюджету на 1950-тий рік та домагався від парляменту заяви довір'я для його уряду, згідно з постановами конституції. Парлямент рішив перевести голосування в цій справі сьогодні і від висліду цього голосування залежатиме дальша доля уряду. Премієр Бідо домагався цього голосування у зв'язку з дотеперішнім перебігом нарад Асамблеї в справі бюджету, під час яких парляментарний фінансовий комітет не тільки відкинув майже в цілости пропозиції уряду, але й рекомендував постанови, що їх відкинув уряд.

ЮГОСЛАВІЯ ЗАПОВІДАЄ „АКЦІЮ" В СПРАВІ МАДЯРСЬКОЇ ВІДМОВИ СПЛАТИ ДОВГІВ.

Београд, 23 грудня.— Керівник югославського Інформаційного Бюра повідомив, що уряд Югославії готовий розпочати „відповідну акцію" проти становища уряду Мадярщини, який відмовляється заплатити Югославії 70,000,-000 долярів воєнного відшкодування, як це передбачено мировим договором. Мадярський уряд мав припинити всі доставки до Югославії з того титулу негайно після вибуху югославсько-совєтського конфлікту та, правдоподібно, з доручення Москви.

У ВІВТОРОК БУДЕ ПРОГОЛОШЕНА СУВЕРЕННІСТЬ ІНДОНЕЗІЇ.

Гааґа, Голяндія, 23 грудня. — Сьогодні тут офіційно повідомлено, що в найближчий вівторок голяндська королева Юліяна формально проголосила суверенність Злучених Держав Індонезії, що безпосередньо увійде в силу. Цей акт буде довершений в окремій церемонії, яку відкриють премієри Голяндії і Індонезії підписанням відповідного протоколу, потверджуючи, що їх країни приймають провірку голяндської конституції та ухвалену недавно конституцію Індонезької республіки.

НАДІЇ МекКЛОЯ НА НОРМАЛІЗАЦІЮ СТОСУНКІВ В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 23 грудня. — Американський високий комісар в Німеччині, Джан Дж. МекКлой, висловив вчора свої надії на поступове припинення в Німеччині відродження націзму й мілітаризму та на остаточну стабілізацію положення в тій країні. До такого висновку МекКлой прийшов на підставі спостережень збільшуваного почуття відповідальности серед населення західно-німецької федеративної республіки та „ліберальних тенденцій", які — по його думці — неодмінно причиняться до встановлення та закріплення в Німеччині „ліберальної і демократичної держави". МекКлой не з'ясував цих „ліберальних тенденцій" точніше.

АМЕРИКА ЗАПЕРЕЧУЄ СОВЄТСЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ ЩОДО НЕО-НАЦИЗМУ В АВСТРІЇ.

Відень, 23 грудня. — Американський представник в Контрольній Раді Союзників в Австрії відкинув вчора совєтські обвинувачення про відродження „нео-нацизму" в Австрії, заперечуючи головно безглузді совєтські твердження про пристановище для „націстів і воєнних злочинців" в американській зоні. В совєтських обвинуваченнях добачується тільки дальші совєтські викрути від остаточного підписання мирового договору.

ЯПОНІЯ НЕ ПРИЗНАЄ ДОГОВОРУ В ЯЛТІ.

Токіо, 23 грудня. — Японський уряд поінформував свій парлямент, що він не визнає договору в Ялті, вважаючи його тільки договором між аліянтами, що не обов'язує Японію. Тим самим Японія видвигає свої правні претенсії до суверенности над Курильськими островами, південним Сахаліном та рядом інших територій. Уряд виявив теж свою готовість приняти консервативну інтерпретацію нової конституції, яка „навіки" зрікається збройних сил.

ЯПОНЦІ НАМАРНО ОЧІКУЮТЬ ВІСТОК ВІД РІДНИХ ЗІ СОВЄТСЬКОГО ПОЛОНУ.

Токіо, 23 грудня. — Тоді як в Москві з цирковим блазенствами обходили 70-ті уродини Сталіна, совєтську амбасаду в столиці Японії облягали сотні японців, домагаючись вістки від своїх рідних, що попали в совєтський полон. Після кількох годин облоги їх відігнала від воріт амбасади сторожа. Згідно з достовірними твердженнями, в совєтському полоні згинуло майже 400,000 японців.

ГРЕЦІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАКИДИ ПРО ПОРУШЕННЯ КОРДОНІВ.

Лейк Соксес, 23 грудня. — Постійний представник Греції в Об'єднаних Націях заперечив сьогодні югославські і болгарські закиди про порушування кордонів з цими країнами грецькою авіяцією.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):		Число з понеділка (англійською Частиною):	
One year	$2.50	На рік	$2.50
Six months	$1.50	На пів року	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

З БОГОМ ПРОТИ ДЕСПОТИЗМУ

В цілій країні відчувається уже від кількох днів різдвяний настрій. Виглядає, що пристосувався до нього теж і президент держави, коли йому прийшлось говорити минулої середи на Арлингтонськім Національнім Цвинтарі. Але й місце, де спочивають американські герої, що віддали в житті за американські ідеали те, що мали найдорожче, теж надавалось якнайкраще до цього, щоб говорити за волю і братолюбність та згадувати Того, що приніс мир людям доброї волі.

Коротке послання президента Трумана, виголошене в Арлінґтоні, було посланням представника віруючої в Бога нації. Президент виразно підкреслив, що американці вірять, що Господь створив людину на Свою подобу та що так створена людина спосібна сама собою правити. Як довго, казав президент, американська влада буде так розуміти гідність людини й її спорідненя з Богом, так довго вдержиться свобода. Що більше, коли б сьогодні всюди на землі було таке відношення влади до Бога і людини, не було б у світі неспокою, голоду і кровопролиття, казав президент.

Ті, що обговорюють це послання Трумана, не сумніваються, що воно звернене з одного боку до людей доброї волі, а з другого до деспотів у Москві, хоч про них і Росію виразно не згадується. Бо ж президент Труман виразно зазначив, що є одна річ, з якою американський нарід ніколи не погодиться і якої ніколи не прийме, а нею є „тоталітарне невільництво". І є ще одна річ, яку американський нарід завжди оборонятиме, а це „свобода, справжня демократія, справедливість і права людини, так, як вони охоплені принципами і постановами Чартеру Обєднаних Держав".

Президент ще заявив, як це прикро американському народові, що його братолюбні поклики не доходять до людей, що живуть у постійному страху перед концентраційними таборами. Як довго ті люди житимуть в неволі, казав він далі, вони не зможуть у тій темноті побачити американську приязну руку.

Ще одно, теж дуже важливе. Хоч як високо цінимо мир і приязнь, казав президент, але свободу цінимо ще вище.

Це була мирова промова, бо ж виголошена на місці спочинку тих, що віддали життя за мир, що в обороні демократичних ідеалів свої груди наставляли. Проте і на тому місці треба було президентові заговорити за збросння і оборону перед тими, що Бога не визнають, гідність людини зневажають та готуються до нападу.

Промова ця була на часі. Вона повна віри в Божу силу. в братолюність і в силу вільної людини. Головна річ, як виходило б зо слів президента, щоб помогти вдержати цю віру ще й в тих країнах, де люди мучаться під деспотичними режимами, бо вона є багато сильніша, ніж найсильніше воєнне збросння.

Як бачимо, це не політична промова. На політичні теми заговорить президент зараз по Новім Році, як тільки зійдеться новий Конґрес. Але це промова, яка добре й вірно віддає ідеали і сентимент американського народу. Так й треба її розуміти.

150-річчя столиці свободи

Столиця Злучених Держав, місто Вашингтон, святкуватиме 150-річчя свого існування в 1950 році. Усі рішальні чинники погоджуються в тому, що це повинна бути найбільша маніфестація, на яку тільки нація може спромогтися. Конґрес уже дав згоду на таке величаве святкування, призначуючи $3,000,000 на покриття коштів.

Президент Труман, згадуючи про виставу, придуману в столиці на ювілейней рік, сказав: "В обдумуванні назви для цього важливого святкування, я не можу найти відповіднішого слова для нього, як „Вистава Свободи". Тому я взиваю всіх американців змагати спільними силами до цього, щоб це свято стало символом американської віри в демократичні засади, на яких оця нація була заснована".

Минулого тижня секретар внутрішних справ, Оскар Чапман, викопав першу лопату землі під будову Національного Памяткового Амфітеатру, якого будуть вживати підчас різних святочних імпрез в ювілейному році.

Емблемом при святочних церемоніях стане Статуя Свободи, яка прикрашує копулу Капітолю, осідку Конґресу. Є це жіноча постать, вилита з бронзу, звернена обличчям до сходу. Тому, що амфітеатер, як осередок імпрез, буде побудований на схід від Капітолю, статуя буде представляти опікунчого духа таких імпрез.

Архітекти й інженери вже придумали величаві пляни як для самих будов довкруги амфітеатру так і для загальної розбудови ґрунтів цієї частини міста. Там будуть побудовані будинки для виставки промислу й досягнень у ділянці праці. Ці будівлі будуть так побудовані, щоб творили всі разом букви "U. S. A.".

Буде теж зразковий майдан для розваги й діточих забав у виді Дзвона Свободи. Федеральний Дім і Доми Стейтів дадуть приміщення для документів і памяток конґресу й усіх стейтів Американської Унії. Вони будуть побудовані у виді якорів. На кінці довгої евені, прикрашеної деревами, буде поставлений Міжнародний Дім в відповідно зміненім виді латинської букви "V" на пригадку "Victory" (перемоги). Частина будинку досягне ріки Анакошія. У міжнародному Домі будуть поміщені зразки культури й економічного розвитку інших націй світу.

Американською специяльністю буде Дім Волі (Freedom House) для приміщення й виставки деяких найцінніших історичних памяток Америки.

Святкування 150-річчя оснування Вашинґтону почнеться в наступному квітні і триватиме до 22 листопада 1950 р. На цей день припадає річниця першого збірання Конґресу в новому федеральному місті — місті Вашинґтона. Тому, що час святкування короткий, майже кожний день буде присвячений якійсь новій імпрезі.

Річ ясна, що теж і американські українці повинні завчасу подбати теж і про свою участь у виставці, як теж в інших імпрезах, получених зо святкуванням 150-річчя Столиці Свободи.

Микола Чубатий.

Братство Прихильників Української Науки

Немає сумніву, що найважнішим органом живої істоти є її мозок, що думає за організм і чарує ним при допомозі нервної системи.

В національнім організмі мозком нації є його наука. Вчені люди, дослідники життя нації, це ці, що думають за націю, за її теперішність, за збереження її життя і розвою. Від своїх вчених, від світу національної науки нація дістає провід, дістає остороги та вказівки, що їй треба робити, чого оминати, що її загрожує, а куди її шлях до повного життя та розвою.

Посідає якийсь нарід свою національну науку, так це доказ, що він вийшов вже зі стану примітивного, зі стану етнічної маси, а став вже суспільним організмом, нацією. Немає нарід своєї науки, або її затратив, так це ознака, що нарід ще не є нацією, себто ще не є зорганізованим громадянством або вже перестає нею бути.

Сто літ тому, як зачалося національне відродження українського народу, почалася теж і його наука. В тім самім році, в якім основувано в Галичині так звану "Руську Раду", відбувався теж зїзд „Руських Вчених" та заснувалось перше українське наукове товариство „Руська Матиця". По оснуванні Кирило-Методіївського Братства, на Сх. Україні, по пламеннім маніфесті Тараса Шевченка до українського народу „Вставайте, кайдани порвіте", негайно теж на Східній Україні розгортаються наукові досліди над українським народом. В однім та другім випадку на східній та на західній Україні відродження нації тісно повязане з розвоєм української науки.

Тому не диво, що прямим наступством Кобзаревого післанництва, що будило український нарід до життя, було оснування справдішнього вже наукового українського товариства, славетного Наукового Товариства ім. Шевченка, основаного 1873 року. Пламенні слова Шевченкового серця це наукове товариство його імені перекувало в горнилі розуму на тверді, науково доказані засади українського національного життя й його завдань на століття.

Національна наука у всіх народів є найціннішою його вартістю, тому свою науку всі народи оточують спеціяльною опікою, а бути опікуном науки, все, у всіх народів та по всі часи, було найпочеснішою ролею. А такої опіки наука кожного народу конечно потребує, бо мозок нації, як мозок живої істоти, мусить бути не тільки підтримуваний соками цілого організму, але ще й бережений твердими кістьми лодини перед його нарушенням. Наука кожного народу це його святая святих; ця його вартість є понад партії та понад соціяльні погляди.

Не мали ми міліонерів, як їх мають американці, що сотні тисяч долярів віддали б до розпорядимости своїй науці. Не було в нас Рокефелерів, Карнеґіх, Ґуґенгаймів та інших, які українську науку забезпечили б біліоновими фундаціями, бо ми матеріяльно нація незаможна. А все таки мали й ми своїх добродіїв науки, що жертвували сотки тисяч для української науки, до рук Наукового Товариства ім. Шевченка.

Завдяки тим українським добродіям Наукове Товариство ім. Шевченка стало в Україні найбагатшою науковою установою, яка матеріяльні жертви українців сторицею звернула нації в постаті духових надбань, соток томів наукових праць, що стали леґітимацією українського народу перед світом як зрілої нації.

Нині ці маєтки, власність українського народу,, загарбані правда, большевиками, але ніякі гроші зложені на проценти не дали відсотків незнищимих ніякою ворожою силою, як саме гроші вложені в Наукове Товариство ім. Шевченка.

Та все таки для історії та для доброго прикладу американських українців слід пригадати, що вже 53 роки тому професор петербурзької медичної академії П. Пелехин жертвував на НТШ першу більшу суму, біля 20 тисяч долярів, за які Товариство набуло свій перший дім у Львові при вул. Чарнецького 26, де примістило свої бюра та друкарню.

Добрий приклад Пелехина скоро найшов наслідувача в особі Василя Семиренка, залізничного інженера з східної України, який жертвував куди більшу суму, бо 50 тисяч долярів для НТШ; за цю суму закупило Товариство величезну наріжню камяницю при вул. Чарнецького 24, що мала приміщення для величезної вартости бібліотеки НТШ та його двох музеїв: культурно-історичного та природничого.

Відомий наддніпрянський діяч та український патріот Євген Чикаленко дав від себе до рук НТШ 16 тисяч дол., які знов призначено на збудування так званого „Академічного Дому", де мала жити університетська молодь, що приспособлялася в цім українськім середовищі на переємників наукового досвіду старших вчених, згуртованих в НТШ. Кромі більших жертв мало не кожен визначний українець з усіх частин України вважав собі честю створити науковий стипендійний фонд та віддати його в руки НТШ. Так при НТШ повстали стипендійні фонди ім. М. Грушевського, Кониського, Данила Мордовця та найбільший фонд адвоката д-ра Т. Дембіцького, що записав був для НТШ своє село Белелую, в снятинськім повіті.

(Докінчення на стор. 3-тій)

За і проти визнання Франка

Від деякопго часу американська публична опінія живо інтересується проблемою нормальних дипломатичних стосунків з урядом ген. Франка в Еспанії. Проблема сама по собі не є нова і навряд чи ще є який аргумент за або проти, якого досі не видвигнено б і не обговорено б. На цю тему забирали вже теж голос високі представники американських законодатних установ і американського уряду, з державним секретарем Діном Ачесоном включно.

Американська думка під цим оглядом поділена, щодо осіб і аргументів. Частина американського загалу вважає, що Злучені Держави повинні визнати уряд ген. Франка і відновити з Еспанією нормальні дипломатичні і торговельні стосунки. Прихильники цеї концепції вважають, що цего вимагає інтерес Америки та не добачують нічого злого в тому, як американський амбасадор сидітиме у Мадриді, коли він сидить в Москві або в столицях сателітських країн. В обороні свого становища вони видвигають аргументи, що Еспанія, своїм стратегічним положенням, своїми ресурсами і людським резервуаром може мати рішальне значення, якщоб теперішня „холодна війна" між Сходом і Заходом мала одного дня розпалитися. З тих же самих міркувань думку повних стосунків з Еспанією піддержують головно американські військові кола.

З цим не цілком погоджується друга частина американської публичної опінії, що звертає більшу увагу на принципи і міжнародне становище, ніж на практичні потреби. Теж і вони признають, що висилка американського амбасадора до Мадриду не була б ніяким промахом щодо американських демократичних принципів, якщо той амбасадор сидить в Москві. Вони теж вважають, що як довго нема війни, так довго не має практичного значення і стратегічне положення Еспанії. Натомість вони добачують цілий ряд комплікацій і шкод, що їх могло б мати визнання режиму ген. Франка вже тепер.

Американського відношення до Еспанії не можна розглядати окремо від загальних міжнародних стосунків, визначуваних кожночасно ухвалами більшости в Об'єднаних Націях. Під цим оглядом Еспанія є на чорній листі. Вже підчас ухвалювання чартеру цеї міжнародної організації у Сан Франсиско в 1945 році рішено, що до організації не можуть належати уряди, які прийшли до влади при допомозі колишніх держав осі. На сесії генеральної Асамблеї в 1946 році ще ухвалено резолюцію, в якій натавровано „фашистський режим Франка" та зобов'язано всіх членів ОН відкликати з Мадриду головних представників своїх дипломатичних місій. Резолюція зобов'язує теж Америку і її могла б змінити тільки Генеральна Асамблея.

Це головний аргумент проти висилки американського амбасадора до Мадриду. Є ще й інші, головно публична опінія европейських країн, зокрема Франції і Англії. Америка не бажала б визнанням режиму ген. Франка дати комуністичним п'ятим колонам в поодиноких країнах демагогічного аргументу проти неї, як з другого боку не бажала б теж допомагати і самому Франкові закріплювати свій режим. З опозиційною думкою щодо Еспанії рахується насамперед державний департамент.

Одні і другі аргументи, за і проти відновлення повних дипломатичних стосунків між Вашингтоном і Мадридом, мають багато переконливої правди, підтягаючи саму проблему під категорію: „так зле і так недобре". Навколо обох концепцій тепер організується публична опінія. В користь стосунків з Еспанією в останньому вже висловився й такий авторитет в міжнародних справах, як сенатор Ванденберґ. Тому, що своєрідне поставлення Еспанії поза правом участи в міжнародному житті відбулося головно під пресією Советів, відношення західних країн до Еспанії служить до деякої міри показником їх відношення до Советів. Бо як йдеться про саму Еспанію, то Захід має більше ніж певність, що на випадок війни її місце буде проти Сходу. Цею певністю і диктується західне відношення до Еспанії, що може бути оправдане саме по собі, але яке виглядає щонайменше дивно в порівнанні зі західними короводами з німцями, з Тітом і зі самими большевиками.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

16)

ПРОФ. МИКОЛА ЧУБАТИЙ: В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ І КУЛЬТУРИ

(Продовження)

Зріст української національної культури невідхильно потягав теж зріст українських політичних аспірацій, що проявилися в домаганнях віддати в руки українців не тільки владу в Комуністичній Партії України, але також в адміністрації України та в її господарці. Для Москви лишався тільки один шлях боротьби, бо перших десять років комуністичної влади над Україною були великим поступом українського народу в напрямі стати повною державною нацією.

Москва рішилася на боротьбу і розпочала її 1930 року. Був це в першу чергу великий генеральний наступ на українську культуру, як на другий фундаментальний філяр, на якім спирається окрема українська духовість. Атака пішла на українських вчених, Всеукраїнську Академію Наук, на українських письменників, на українських мистців, з рівночасним наступом на УПАЦеркву.

Нагоду до того наступу дав процес Спілки Визволення України (1930) установи таємної, що одначе не думала відривати України зі звязку з Советським Союзом, як радше тільки дбати, щоб писані постанови того ж Союзу зробити для України дійсними, а не паперовими постановами.

За одним замахом Москва розбила Всеукраїнську Академію Наук та з тої кузні української національної культури зробила осередок московської комуністичної пропаганди в Україні. Десятки високої кляси українських вчених большевики зліквідували, висилаючи їх на заслання в табори примусової праці або й таки розстріляли.

Пішов натуп на чистоту україньської мови. Московські прислужники, посаджені на посадах академіків, зокрема в ділянці українознавчих наук, стали тепер навертати українську мову на дорогу зближення з московською. Нові видання академічних словників, а було тих видань досі три, щораз то більше засмічують українську чисту мову російськими словами, засипуючи штучно ріжниці поміж мовами російською та українською.

Кремль розпочав також безпощадну боротьбу з українською історичною наукою, репрезентованою Михайлом Грушевським та його історичною школою. На місце розвязаного історичного відділу Всеукраїнської Академії Наук та на місце зліквідованих його співробітників з академіком М. Грушевським включно, прийшли казьонні історики малороси, що стали нагинати українську історію до вподоби Москви. Найкращих українських патріотів прислужники московського панування над Україною стали таврувати як зрадників й то не як зрадників Москви, але як зрадників українського народу. Історична наука в рамцях просіяної Академії Наук стала на службу російського панування над Україною.

Москва стала переслідувати все щиро українське в українській музиці та її уподібняти до московської. Місце української бандури стала щораз то частіше заннмати московська балалайка. Московські музичні мотиви стали щораз частіше являтися в українській музиці, викликуючи правдиву какофонію в ухах українця.

Те саме появилося в українському образотворчому мистецтві. Так званий соціялістичний реалізм в малярстві прогаияв з полотен малярів України всяку духовість взагалі а з нею українську малярську удуховлену традицію.

Основний удар вимірили російські большевики в український театр, що під проводом жертвенних мистців, піонірів сцени, досягав вершків своєї мистецької творчости. Відомі театральні мистці як Лев Курбас, Й. Гірняк та другі пішли на заслання. В душі українських мас стали через духово обмосковлену сцену вмомповувати московського духа.

Тридцяті роки стали роками погрому української інтеліґенції, від високих інтелектуалів, вчених, письменників до масового винищування українських вчителів, партійних секретарів та інших. Часи лютого терору, так званої Єжовщини, 1937 року пожерли десятки тисяч українських інтеліґентів, що ще встигли були пережити хвилі попередніх переслідувань.

В результаті Москва прибила все духове життя України. Зацілів той український інтелектуал, що вмів як лоза схилитися та співати похвали на честь насильницької Москви, величати Кремль та „ясне сонічко" Сталіна. Всяке культурне життя в Україні з характером національно українським зовсім припинилося. Всякі спроби пробудити його вже в часі другої світової війни та безпосередньо після неї були безпощадно ліквідовані як залишки „українського буржуазного націоналізму".

Нині Москва бореться зі залишками всяких українських національних традицій, які для неї в Україні все, противно як на Московщині, являються останками буржуазного націоналізму. Немає сумніву, що колгоспне життя, переміна людини в робучу машину, сильно сприяє винищуванню всяких традиційних звичаїв в побутовому житті українського народу.

Яка є кінцева ціль боротьби Москви з українським релігійно-церковним життям та з українською культурою? Ціллю Москви є виховати тих українців, що їх фізично Москва не має змоги з ріжних причин винищити, на людей, позбавлених української національної духовости, тип двомовний, що ще говорить мовою українсько-російською, матеріял пригожий на члена советського народу. Іншими словами, Москві йде про виховання людини без моральних засад, людини національно байдужої, людської машини, сліпо послушної Кремлеві. Для того Москві треба вбити всяку національну українську окремішність та покінчити з окремим власним способом життя українців.

Наше Становище

Фізичне насильство над українським народом та насильство над українським духом прямує виразно до винищення української раси як окремої національної одиниці, та виразно підходить під дефініцію міжнародного кримінального вчинку, що зветься народовбивством. Тому майбутній Український Конґресовий Комітет, призбиравши відповідні матеріяли, повинен та має повну підставу звернутися до Обєднаних Націй, щоб перевести доходження над тою міжнародно злочинною діяльністю московської кліки на Кремлі і супроти України.

А ми, зібрані на оцім Четвертім Конгресі Американських Українців в городі Вашинґтоні, в столиці свобідного амери-

(Продовження на стор. 4-тій)

Пятдесять пять років на державній праці

Службова карієра д-ра Генрі Бернард Газарда, який недавно відійшов на відпочинок як помічник комишенера по справах іміграційних і натуралізаційних, пробувши на державній праці пятдесять пять років, є цікавою не тільки сама по собі, але також і з історичного боку. Вона відзеркалює те, що ця країна зробила для тих людей, які прибули до цих берегів з інших країн світу.

Більшість діячів в іміграційнім та натуралізаційнім бюрі працює, так би мовити, за сценою і широке громадянство їх мало знає. В загальному це відноситься і до д-ра Газарда. Проте є багато тисяч порівнюючи нових горожан, які добре памятають д-ра Газарда як людину, що надала їм американське горожанство в часі, коли вони служили цій країні на боєвих фронтах, чи на далеких, воєнних постах по цілім світі. Сталося це тому, що д-р Газард служив за Другої Світової Війни спеціяльним представником іміграційного бюра за кордонами Злучених Держав. В цій ролі він наділив американським горожанством 6,574 членів американських збройних сил. Цей великий обовязок відбувався на американських кораблях в чужих морях, на гарячих тропикових островах, в душних, парних джунглях, в шпиталях, берегах. Для того д-р Газард мав відбути подорож на яких 100,000 миль, що забрало біля двох років часу. За цю патріотичну службу його нагороджено Медаллю Свободи — цивільна нагорода, що відповідає воєнній Медалі Бронзової Зірки.

Д-р Газард народився року 1880, у Вашингтоні, Д.К. Свою 55-літню державну службу почав, коли йому було щойно тридцять років. Шукаючи заробітку, він дістав працю на пошті у Вашингтоні — розносити листи спеціяльного доручення. Далі працював як посланець Пенсійного Бюра, де дослужився до становища спеціяльного інспектора в пенсійних справах, що виникли ще по Громадянській Війні та Еспансько-Американській. В 1908 році вступив до Натуралізаційного Бюра, що тоді було при департаменті торгу і праці.

Хоч федеральні та стейтові суди в Злучених Державах дістали право натуралізувати чужинців ще в 1790 році, проте тільки в році 1906 Конґрес встановив Натуралізаційне Бюро для догляду над тою справою. Тому коли д-р Газард вступив до нього, це було порівнюючи нове державне бюро. На тій праці залишався сорок років. (В 1933 році Натуралізаційне Бюро та Іміграційне Бюро були обєднані в одне).

Після служби як державний натуралізаційний інспектор на Тихо-океанськім побережжі та у Филаделфії, д-р Газард перейшов до центрального Натуралізаційного Бюра у Вашингтоні в кінці 1918 року. Там він керував освітньою програмою для нових громадян тридцять років без перерви. В тій праці мав підтримку стейтових та місцевих шкільних урядів по цілій країні.

Фахівець в справах горожанства, д-р Газард був одним з провідних дорадників в комітеті, створенім президентом Рузвелтом для розгляду існуючих законів про горожанство та намічення потрібних змін. Наслідком праці того комітету був сучасний закон про горожанство з 1940 року.

За сорок років своєї праці в Іміграційнім та Натуралізаційнім Бюрі д-р Газард бачив багато змін, як в самих іміграційних законах, так і у відношенні до нових іміґрантів, що прибували до американських берегів. За той час, наплив іміґрантів — найбільший відбувся в роках 1910-1921 — зменшено Конґресом до малої частини заведенням квоти для чужих країн. Еллис Айленд, що був колись загальним центром, через який переходили всі чужинці, що прибували до Злучених Держав, тридцять років тому став центром виключно для тих, кого затримували, або кого мали депортувати. Байдужість багатьох громадських організацій до справ новоприбуваючих іміґрантів поволі почала зникати. Чимало з тих організацій почали творити спеціяльні відділи, що мали своїм завданням помагати новоприбулим пристосуватися до життя в новій країні. Змінилося відношення і самого уряду, який став дивитися на іміґранта, легально допущеного до цеї країни, як на будучого свого громадянина.

До цих змін спричинилися особи, які подібно до д-ра Газарда, цікавляться не тільки буквами закону, але і його духом. Зацікавлення д-ра Газарда духом закону яскраво виявилося в часі його натуралізаційної праці, що відбувалася в небезпечних, воєнних умовах. Він вважає цей період своєї праці найбільш визначним за свою довгу державну працю — фактично за ціле своє життя.

Загальна Рада.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

ЗАКЛИК ДО ВОЛИНЯКІВ

Ініціятивний Гурток Волиняків міста Винипеґу, просить своїх земляків та всіх очевидців, що побували на Волині в 1917 до 1949 рр. і бачили, чи знають дійсні факти московської, польської і німецької окупації, надіслати на нище подану адресу в тій справі матеріяли.

Просимо всіх Волинячок і Волиняків і жителів на Волині, подавати матеріяли з таких округ: Бердичів, Володимир-Волинський, Горохів, Дубно, Житомир, Здолбунів, Ковель, Коростень, Кремянець, Костопіль, Луцьк, Любомиль, Овруч, Проскурів, Рівне, Сарни, Старокостянтинів, Шепетівка та всіх інших тут не згаданих округ, а історично приналежних до Волині.

Збирання матеріялів не обмежувати часом. Можна починати від давних переказів, споминів, історичних фактів, побуту, звичаїв, обичаїв, типових випадків із щоденного життя і т.п. В основному розходиться про матеріяли, а саме:

1. Підмосковська Волинь: Часи Визвольних Змагань 1917-1920 рр. Прихід окупаційних військ: московських і польських. Доба „воєнного комунізму", НЕП, українізація, колективізація, штучний голод у 1933 р., арешти, засуди, розстріли, депортації і т.п., аж до 1941 р. Прихід німців у 1941 р., поліційний терор, арешти, розстріли, вивіз людей на примусові роботи до Німеччини, конфіската майна, палення сіл, боротьба з німцями, повстанський рух — УПА, аж до 1943 р., а від тоді, аж до сьогодні, боротьба з москалями.

2. Підпольська Волинь: Прихід поляків у 1920 р., боротьба з ними, наслідки окупації, нищення культурних українських установ, замикання шкіл і церков, „спулжице", „рендифікація", арешти, „Картуська Береза" і т.п. Прихід „червоної армії" в 1939 р., арешти, засуди, розстріли, депортації, колективізація і т.п. Прихід німців у 1941 р. та їх поведення, як намічено вище. Початки і боротьба Української Повстанської Армії — УПА, аж по сьогоднішний день. Прихід москвинів у 1943 р. та їх нищівні методи супроти населення і т.п.

Просимо всіх не пожалувати труду і праці та бодай кількома словами прислужитися тій важливій справі. Повідоміть своїх друзів і знайомих, щоби взяли участь у збиранню матеріялів. Пишіть, як вмієте і знаєте, головно, щоб це відповідало правді. Подавайте описи подій, вірші, пісні, жарти, приказки і все, що має будьякий зміст і звязок із окупантами Волині. Присилайте листи від ваших кревних, приятелів і знайомих, або відписи з листів, як також, різного роду світлини (фота). Щоб не пошкодити позіставшим у краю, просимо при кожному імені; події світлині і т.п. зазначити „довірочне", тоді при опрацюванню матеріялів, застережені місця, заступиться ініціялами, або іншими знаками.

Як можливим буде виявити імена людей даної події, тоді просимо придержуватися таких напрямних: Імя та призвіще, вік, маєтковий стан, професія, місцевість, район і округа, дата події, причина арешту, засуду, розстрілу, депортації та поведінка властей при тих подіях. Особливо просимо виявити ролю місцевих комуністів та їх політичну карієру.

Надісланий матеріял, буде опрацьований після вище наведених округ під наголовком: „Волинь у боротьбі за волю" і буде виданий окремою книжкою, а вразі недостатньої збірки матеріялів, буде друкований в українській вільній пресі.

Метою цеї праці буде, подати нашим землякам, перебуваючим довший час на чужині, правдивий образ долі Волині в останньому кровавому чвертьсторіччю. Крім цього, зібраний матеріял буде мати історичну вартість.

Після використання, надіслані матеріяли будуть збережені в архіві Української Колєгії св. Андрія, 259 Чорч Ев., Винипеґ, Ман., Канада, або на бажання повернеться їх авторам.

Просимо всіх Волинячок і Волиняків та всіх співжителів Волині, докласти багато зусиль, щоб кожна округа була якнайкраще заступлена матеріялом і всесторонно описана і опрацьована. За Вами слово у тій важливій для нас усіх. справі.

Матеріяли надсилати до дня 1 квітня 1950 р. на адресу:

"Wolyn" St. Andrew's College,
259 Church Avenue,
Winnipeg, Manitoba, Canada

За Ініціятивний Гурток Волиняків міста Винипеґу:
Інж. М. Бойко.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Листопадові Роковини.

Як кожного року, так і цього відправлено по наших Церквах з нагоди Листопадових Роковин панахиди по полеглих Героях. Згадаємо окремо за панахиду в церкві Преч. Діви Марії в Мікізракс, деново-зорганізований Український Пласт спорядив величаву символічну могилу, а на ній дві шаблі, кріс, терневий вінець з тризубом по середині та синьо-жовта стяжка з золотими написами: „Героям Слава" — Листопад 1918-1949 р. Вмашерування пластунів в однострoях та їх почесна сторожа на „струнко" в час панахиди, зробили на присутніх помітне враження.

Старанням відомої нашому громадянству Американсько-Української Молоді і філії Українського Конгресового Комітету на західну Пенсилванію влаштовано пополудні дня 13 листопада в салі Солджирс енденд Сейлорс Меморіел Гол у Пітсбурґу святочний концерт, який розпочато відспіванням американського гимну. Предсідник Американсько-Української Молоді, п. Дмитро Старощак, відкриває свято, зазначуючи, що Листопадовий Чин це Українське Державне Свято, яке зродилось на вічну славу і добро України. Відкиньмо сльози і смуток, казав бесідник, бо їх доволі Український Народ мав на рідних землях під сучасну пору. Ми, українці, тут на вільній землі Вашингтона обєднаймось всі як один для допомоги здійсненню того ідеалу, що його виразом є Листопадовий Зрив.

Молодечий мішаний хор вдатно під проводом п. Осипа Лупаня відспівав пять пісень, з котрих до нового репертуару зачислити треба: „За Рідний Край", „Вкраїно Мати" і „Владико неба і землі" Артемовського. Членам хору належиться признання за їх труд у підготовці цього свята.

Три деклямації віддано з належним чуттям. Деклямували п-ні Кульчицька і п-ні Старощак. — Особливе враження викликав п. В. Двораківський, тут роджений, своїм молодечим запалом та відчуванням змісту самої поезії. Таких молодців — дай нам Боже якнайбільше. Любимці української публики, це два брати Е. Торик і Р. Торик. Це наші ґордощі. Вони відіграли з музичним чуттям Безкоровайного „Ой Місяцю" і прелюдію Е-дур Баха. Захоплена публика примусила їх до наддатків. Честь і Слава Батькам тих Синів!

Високо-патріотичну. і глибоко продуману промову виголосив прибувший скиталець д-р Луцький. Промова ця зробила сильне враження на всіх присутніх. Це був цілющий застрик, жива нова кров. На закінчення завбрав слово інж. В. Малевич і в імені Конґресового Комітету подякував присутнім за участь, а виконавцям концертової програми за труд. Фортепіяновий супровід спочивав в руках досвідченої нашої молоденької піяністки, п-нни Дарці Баґан.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

На салі приявних було понад 300. Як на одно репрезентаційне Свято Пітсбурщини трохи замало.

Володимир Павлович.

—o—

ЙОНҐСТАВН, О.

Положення громади.

В Америку прибувають тепер нові іміґранти. Думаю, що добре буде, для них і для нас, коли вони якнайскорше пізнають громади, в яких вони опинилися. Тому саме хочу згадати дещо про наше місто Йонґставн, у стейті Огайо.

Йонґставн має в дечому характер Питсбурґа, бо має багато сталевих фабрик й інших заводів. Тут хмародерів нема, зате є великий парк і цвітники. Населення 180,000, між ними різнородного словянського. Таких людей спроваджували ще підчас страйку в 1919 р. сталеві підприємства.

Самих українців нараховують тут до шости тисяч. Вони втримують дві церкві, українсько-католицьку св. Тройці, при Вест Райен Стріт і українську православну, св. Петра й Павла, при Росел Етеню. Є три відділи Українського Народного Союзу, з них найбільший 230 від., який має свій дім при Френклин Евеню. Є теж два відділи Української Народної Помочі і по одному відділові Провидіння й У. Робітничого Союзу. Є ще сестрицтва й Материнський Клюб. З інших клюбів треба згадати Український Політичний Клюб, зорганізований в 1927 р. Цей клюб започаткував українські національні свята й Український День в парку Айдора. Дру-

(Докінчення на стор. 4-тій).

Братство Прихильників Української Науки

(Докінчення зі стор. 2-гої)

Всі ці функції українських патріотів дали матеріяльну підставу, а в першу чергу приміщення науковим установам НТШ та дали їм змогу буйно розвиватися.

На біжучі видавництва для НТШ вдалося здобувати українським послам до віденського парляменту та до галицького сойму поважні, суми, які на передодні першої світової війни (1913) доходили до висоти 150 тисяч австрійських корон річно, що рівнається сумі 30 тисяч долярів, важкої вартости доляра в 1913 році. Так уміло українське громадянство вже тридцять пять літ тому заопікуватися українською наукою й дати їй змогу працювати для рідної культури.

Нині НТШ, по 76 літах своєї заслуженої праці, опинилося на вигнанні й не має даху над головою. Його бібліотека, що тепер відбудовується, архіви, видання не мають власного кута. Оце справа, над якою мусить добре призадуматися українське громадянство в Америці, бо ж маємо в Америці українців багатших як Пелехин, Семиренко чи Чикаленко. Ніде на світі ніяка наука без княжих жертв громадянства існувати не може. Не буде могла теж існувати справжня українська наука, праця умів вчених, згуртованих в нашій святині наук в „Науковому Товаристві ім. Шевченка, якщо на американській землі в недовгім часі не найдуться українсько-американські наслідувачі Пелехина, Семиренка, Чикаленка, Дембіцького та других. Американсько - українські заможні люди мають можність перейти до історії української культури побіч тамтих, як опікуни української науки.

НТШ діставало давніше на біжучу свою наукову роботу щорічну допомогу від австрійського уряду. Таку допомогу НТШ сподіється тепер дістати від українсько-американського громадянства. Щоб вможливити середньо заможним українцям стати добродіями та опікунами української науки, останні Надзвичайні Загальні Збори НТШ ввели нову категорію членів НТШ, членів прихильників. Вони становитимуть немов Братство Прихильників Української Науки.

В Америці членом прихильником НТШ та опікуном української науки може стати кожний американський українець, що зобовяжеться річно вплачувати $25 на праці НТШ. Член - прихильник буде міг брати участь в зборах НТШ з голосом дорадчим, він може навіть бути вибраним до Управи НТШ. Мабуть найдеться в Злучених Державах та в Канаді принайменше пять соток таких українців, що схотять перенятн ту почесну ролю та стати членами прихильниками заслуженого НТШ, вступаючи в Братство Прихильників Української Науки.

Подаючи оце до відома, ми вже тепер апелюємо до тих американських українців, кого стати на щорічну жертву для української науки в сумі $25, вступати в члени прихильники НТШ. Акція за зібрання кількох сотень членів прихильників НТШ і за згуртування їх в Братстві Прихильників Української Науки буде розгорнена в найближчих тижнях. Голосіться в члени прихильники НТШ.

• • •

Адреса тимчасового приміщення НТШ в Америці така: Shevchenko Scientific Society, 50 Church Street — R. 252, New York 7, N. Y.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

(Докінчення з 3-тої стор.).

гий, а це Горожанський Клюб, існує при українській катол. парафії. Третій, Прогресивний Клюб, міститься на передмістю Стілтон. У громаді виступають два мішані хори: при катол. церкві під управою Антона Когута, а при правосл. церкві під управою Степана Веселовського. Біжучого року правосл. церква набула місце на цвинтар і площу напроти церкви на забави й пікніки. Там є павільон серед гарних дерев. Окремо є дубовий ліс на пікніки у приватнім посіданні підписаного. При обох парафіях є діточі школи для науки української мови, а недавно відкрито науку англійської мови для нових іміґрантів при правосл. церкві. Незабаром буде готовий дім з великою залею при катол. громаді на Райен Ст.

Українська громада, як цілість, була завжди жертволюбива і щедро обдаровувала Рідну Школу, Українських Інвалідів, і т. і., а тепер дає на скитальників.

Розвиток громади пізнати зі значного числа видних людей українського роду в місті. Є два лікарі-українці, один з них діяльний в міській політиці, два адвокати, один заступник прокуратора. При поліції є два патрольмени і один детектив українського роду. Всі вони гордяться українським походженням і знають українську мову. Є один студент мистецтва, який після покінчення Колумбійського університету виїхав до Парижа на дальші студії.

Маємо чимало українських підприємців - бизнесменів, які багато причиняються щедрими датками до збільшення фондів, збираних на різнородні народні цілі.

Праця громади зазначується теж маніфестаціями, як от Листопадове Свято, яке цього року відбулося окремо в православній парафії, а окремо в католицькій. В обох святах взяли участь місцеві хори, а новоприбулі іміґранти виступали як промовці або артистичні сили. Про 55-річний ювілей У. Н. Союзу були три дописі, тому тут нема потреби повторяти його опису. Тому, що окремі святкування патріотичних днів не причиняються до сконсолідування народних сил, між людьми назріває думка, щоб уже тепер поробити підготову до спільних свят в 1950 році.

Осип Венґжин.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЩИРА ПОДЯКА.

Я. членичя Тов. Єдність, від. 163 У. Н. Союзу, хочу висловити мою щиру і сердечну подяку як урядникам так і членам згаданого відділу та всім тим, що в тяжкій і довгій недузі, котра навістила мого мужа П. Річинського, приходили відвідувати його як вдома так і в шпиталі, потішали нас в нашім горю та допомагали чим могли.

З постійним напливом десяток листів з різних околиць від приятелів і знайомих, я не всилі відповісти всім на скору руку, щоби могла зложити подяку і дати знати, що мій муж вже вийшов зі шпиталю і зараз находиться вдома під ч. 1647 N. 7th St., Philadelphia 22, Pa.

Жена Френцес Річинська.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 14. грудня 1949 року помер у 55. році життя

ІВАН ВЛОХ,

член відділу 383 У. Н. Союзу в Бріджпорт, Па.

Покійний родився в селі Остапіє, пов. Скалат, Західна Україна. До Союзу вступив у 1935 році. Полишив у смутку сина Михайла і дочку Евгенію, обоє подружені, і 15 внуків.

Похорон відбувся 19. грудня з української катол. церкви св. Петра й Павла на цвинтар св. Августина. — В. И. П.!

І. Ґрозінський, секр.

ДРУГИЙ ЮНІЙНИЙ ПРОВІДНИК ДІСТАЄ ПОГРОЗУ.

Дім і гараж Джозефа Корена, голови Краєвої Морської Юнії, стереже поліція. Дім находиться в Франклин Сквер, на Лонг Айленд, під Ню Йорком. Хтось намалював на гаражі напис: „Смерть Коренові!". Тому, що в минулому Корен завзято поборював комуністів у своїй юнії, є здогади, що це погроза комуністів. Корен завважує, що це сталось саме в дні, коли святковано 70 річницю народження Сталіна в Москві. Поліція дивується тільки що нова загроза появилася негайно потім, як у Дітройті підложено бомбу в домі автомобілевої юнії, на чолі якої стоїть Волтер Рутер.

ВЕЧІРНІ ОСВІТНІ КУРСИ В НЮ ЙОРКУ,

710 E. 9th St. (вівторок, пятниця, субота у вечірніх годинах) оголошують вписи на зимовий квартал до відділів:

1) англійська мова для старших, 2) українська мова та історія для дітей, 3) українська література та історія для юнаків, 4) матуральний курс, 5) заочний матуральний курс.

Адреса для писем: Kysilewskyj, 89 Clinton St., New York 2, N. Y.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую **ПИЛИПЯК ГРИНЬКА.** Писати до: YURIJ PULYPIAK Hrusey Koumerian Rua Page 112, Sao Paulo, Brazil.

РАДІО

ДІТРОЙТ, МІШ.

Нові Українські Радієві Авдиції

Микола Шустакевич, відомий український радіо-директор і коментатор, який разом з дружиною передавав в Дітройті впродовж 17 років радієві авдиції в українській мові, а за остатній рік передавав українську недільну авдицію в англійській мові, організував нові українські авдиції. Ці авдиції передаються на довгих хвилях зі стації WKMH в англійській мові кожної неділі від 10:00 до 11:00 рано і кожної пятниці від 9:00 до 9:30 у вечір. Після нового року буде додана з цеї самої стації ще третя українська авдиція в англійській мові кожної середи від 9:00 до 9:30 у вечір. Кромі цих авдицій в англійській мові організується на запрошення стації нові авдиції в українській мові, які передаватимуться на хвилях F.M. (Frequency Modulation) зі стації W.D.E.T. (Автомобілевої Юнії С.І.О.). Перші такі авдиції зачнуться передавати що неділі з 25 грудня ц. р. від години 11:30 до 12:00 в полудне. Цих авдицій зможуть однак слухати тільки ті, що мають телевізійні приймачі з тасьмою F.M., або котрі мають окремі приймачі на хвилі F.M.

БОСТОН, МАСС.

Український Чоловічий Хор „Кобзарі" під проводом свого дириґента, Мирослава Железівського, виступить у Бостоні по радіо з українськими народними піснями дня 2 січня 1950 з нагоди інавґурації нового мейора міста, Джана Б. Гайнеса. В програмі беруть участь представники федерального уряду з Вашинґтону та стейту Масачусетс і міста. Хор теж розпічне свято й то відспіванням американського гимну. Свято буде передане телевізією та такими радіовими станціями: WEEI — 590, WHDH — 80, WBZ — 1030, WBMS — 1090, WCOP — 1150, WNAC — 1260, WMEX — 1510. Початок 10 година рано.

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(Продовження зі стор. 2-гої)

канського народу, закладаємо протест проти насильства над релігійними переконаннями українського народу. Ми протестуємо проти:

а) знищення та розвязання УПАЦеркви;

б) проти знищення насильством Української Греко-Католицької Церкви в Галичині, в Карпатській Україні та в Буковині;

в) проти систематичного та доцільного винищування української культури та винищування української інтелектуальної верстви.

Четвертий Конґрес Американських Українців апелює до українців розкинених по всему світі, поза Советами, щоб: а) оживити українське релігійне життя кожен у Церкві свого віроісповідання. Минули вже безповоротно ті часи, коли релігію інтелектуал вважав доброю для простолюддя, а не для нього. Вже перед війною ми мали в Західній Україні тисячі інтеліґенції, що не тільки публично маніфестували свою релігійність, але теж практикували її в свому щоденному житті.

Ми маємо вже нині православних, для яких віра є серіозною справою та вони цікаві, щоб їх Церква православна була канонічна і згідна з канонами першого християнства. Активною релігійністю ми збудуємо нове українське життя поза Советами, що стане колись здоровим зерном відбудови українського релігійного духа на вільних українських землях.

б) Зогляду на існування двох віроісповідань серед українського народу, ми взиваємо всіх українців до як найбільшої релігійної телеранції та пошанування віри брата українця, не залишаючи своїх релігійних переконань.

Бажаючи найуспішніше переконати англьосаський світ про слушність української боротьби за визволення, ми найскорше переконаємо його, коли поставимо їм перед очі релігійні переслідування в Україні та наші бажання зберегти віру батьків.

Коли нині ми вже не маємо змоги впливати на життя на українських землях, коли ми зза моря нині не маємо змоги боротися чи допомагати боротьбі українського народу на рідних землях за свободу віри по традиціям наших батьків, коли ми не маємо змоги брати безпосередню участь в боротьбі за українську культуру, українську національну традицію та український спосіб життя, ми мусимо тут, на вільній американській землі, створити схоронище для українських церков, прибіжище для української національної культури.

Американська земля є нині найбільшим на світі скупченням українців поза Советами. Тут ми маємо змогу створити духовий арсенал вільного українського релігійного життя, української культури. В пригожий час, в час приходу нової світової крізи та заломання московської тиранії над великою частиною світу, на американських українців припаде обовязок достарчити з того духового арсеналу українства людей та здорові українські ідеї для відбудови українського духа, скапареного кілька-десятрічним насиллям червоної Москви. Ми віримо, що той час прийде і український нарід відродить свого духа в дусі старих традицій предків — глибокої релігійности, звязків з демократичною Західною Европою та Америкою. Ми віримо в невмирущість української національної душі.

ТАРЗАН, ч. 2246. Слуга в небезпечі.

Розпливаючися в радощах, що дістане сподівану поміч в новім могутнім союзникові, Зі поспішив з Тарзаном до загороди, а за ними слідкував Гор.

Вони доходили до буди, до якої один з печерних людей заганяв звірину, подібну до гиєни.

Занепокоєний їхнім приходом, печерний чоловік занедбав звичайну осторожність.

Миттю звір кинувся на нього.